

Final de viatge

Gonçal-Dionís Castelló,
Final de viatge,
CEIC Alfons el Vell,
Gandia 2010.

Hi ha homes fets d'una peça que mai no es donen per vençuts; són aquells que Bertolt Brecht anomenava «els imprescindibles». Gonçal-Dionís Castelló i Gómez-Trevijano (1912-2003) va ser en el lloc i en el moment oportú quan es van produir alguns dels fets cabdals del segle XX a l'Estat espanyol. Això explica que *Final de viatge. Me-*

mòries d'un gandià: amics, coneguts i saludats (CEIC Alfons el Vell, Gandia 2010) sigui un llegat valuós i una lectura que magnetitza. El fillòleg Àngel Velasco, que ha tingut cura de l'edició, diu que la voluntat de recordar i de fer recordar el van empènyer, en el darrer tram de la seva vida, a construir «unes memòries que inclouen més d'un miler de noms». Amb el mateix esperit, en els anys vuitanta va enllestir *Sumaríssim d'urgència i València dins la tempesta*. Velasco afegeix que en l'obra del gandià hi ha inèdites tres novel·les.

Els seus llibres, les referències en *El Temps*, les *Converses fusterianes* dels Octubre... m'han fet adonar que el nom de Castelló no m'ha vingut de nou. Rere la trajectòria d'aquest intrèpid hi ha un estudiant de dret i un comunista establert a València; un cap de milícia; un pres; un represaliat franquista i un advocat compromès desterrat a Madrid (per ordre judicial); un articulista i escriptor que es retroba amb la Safor natal; un activista lingüístic i un polític casat a Barcelona en terceres núpcies. En definitiva, un independentista de nació catalana. L'advocat mallorquí Josep Melià el va admirar pel coratge civil i la capacitat orga-

nitzadora: «La curiositat sempre àvida i la resposta permanentment generosa i decidida.» En aquest sentit, s'emmirallà en Joan Ballester i Canals com a home d'acció i en Joan Fuster com a intel·lectual.

Ha estat una sort la memòria prodigiosa de Castelló. I és que impressiona la seva lucidesa a l'hora de narrar episodis viscuts i de recordar els noms i cognoms dels qui han transitat pel seu periple vital. Joan Baptista Peset, Fernando Fernán Gómez, Sanchis Guarnier, Camilo José Cela, Vicent Andrés i Estellés, García-Berlanga, Ovidi Montllor, Xabier Arzalluz, Maria Aurèlia Capmany, Buñuel... integren una corrua de coneixences de primer ordre, amb part de les quals va forjar amistats entrañables. Simultàniament, també constata que «els camaleons augmenten cada cop més», quan es refereix a personatges que el van decebre profundament (Azorín, Blasco Ibáñez, Carrillo, Ernest Lluch, Porcel, Bru de Sala...). Els gestos crítics de Castelló solen anar acompanyats d'un contrapunt sa i auto-centrat, com ara l'exemple del polític Castella, del qual afirma que «va ser un ferm fill del seu terror, arrelat al seu poble fins a la mort». O bé el de Manuel de

Pedrolo: «fins que va morir portà una línia coherent i de fermesa [...] incòmode per al poder de torn». I, fins i tot, el de Gandia és capaç de fer autocrítica quan confessa: «Vaig passar de ser un antimilitarista enemic de la guerra i em vaig transformar en un soldat (republicà).» També parla de la covardia, just en el darrer compàs de la guerra del 36: «Ho vàrem ser des del mateix dia que toleràrem ser fets presoners al port d'Alacant. Allí, els trenta mil homes i dones, mansament, sense cap protesta, abandonàrem les armes.»

Final de viatge. *Memòries d'un gandià: amics, coneguts i saludats* és un homenatge merescut (que va ser arrodonit amb unes jornades a Gandia la passada tardor) a un inconformista que, segons l'escriptor Antoni Serra, «va sortir-se'n davant les situacions més difícils de la vida». Castelló no amaga que la seva fou una generació de somiatruites, de quixots al servei de la revolució, però que van assaborir «l'alegria que dona la passió d'un viure completament lliurat a un ideal». El de la Safor conclou que, si tornés a reviure aquells temps, «tornaria a fer el mateix». ♦

QUIM GIBERT

Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya,
Comentaris a la Compilació del Dret civil de Catalunya,
Barcelona 2010.

Es germans Casacuberta ens obsequien amb la publicació del facsímil *Comentaris a la Compilació del Dret civil de Catalunya* amb la finalitat de commemorar el cinquantè aniversari d'un conjunt de conferències pronunciades per un conjunt d'importants juristes durant els mesos de novembre i desembre de l'any 1960 en el Col·legi d'Advocats de Barcelona.

Aquestes conferències foren pronunciades en castellà (eren uns anys negres) i, per tant, es tracta d'un llibre escrit en castellà, tret del pròleg, que és en català. però en fem menció per l'interès del contingut i per la impor-

tància de mantenir ferm aquest dret català tantes vegades combatut i amenaçat de mort sobretot des de la derrota de l'11 de setembre 1714.

Aquesta Compilació és un enllaç amb el nostre Codi civil del passat i ens projecta vers el futur. No cal dir que serveix per a codificar el Dret català, aclarir dubtes i facilitar el seu coneixement. El nostre Dret civil forma part dels nostres drets històrics i ha de continuar essent un dels nostres signes d'identitat. ♦